

Подготвени за СВММ: Што треба да знае секое МСП

Содржина

Дефиниција на изрази	3
1 Вовед	4
2 СВAM – Секторски и географски опфат	5
2.1 Секторски опфат	5
2.2 Географски опфат	5
3 Клучни одговорности и предизвици за малите и средни претпријатија (МСП) во рамките на СВAM	6
3.1 Земји во кои работи ПроКредит во контекст на СВAM	6
3.2 Обврски на МСП според СВAM	6
3.3 Предизвици за МСП според СВAM	7
4 Извештај по СВAM	8
4.1 Општ преглед на Извештаите по СВAM	8
4.2 Чекори за одредување на вградени емисии	9
5 Финансиското влијание на СВAM врз извозот и производството	10
6 Енергетска ефикасност и обновлива енергија како алатка за намалување на ефектите од СВAM	12
6.1 Практичен пример	12
6.2 Примери за добра пракса – Поддршката на ПроКредит Банка за МСП	13
7 Како Групацијата ПроКредит ги поддржува МСП во исполнувањето на барањата на СВAM?	14
7.1 Претходен придонес на Групацијата ПроКредит во имплементацијата и промоцијата на СВAM	14
7.2 Кредитни производи на Групацијата ПроКредит за енергетска ефикасност и обновлива енергија	14
8 Важно да се знае	16
9 Корисни линкови	17

Дефиниција на изразите

ПОИМ	ДЕФИНИЦИЈА
СВАМ	Механизам за регулирање на прекуграничните емисии на јаглерод
КН	Комбинирана номенклатура, која се користи во рамките на ЕУ за целите на царинските тарифи и статистиката на надворешната трговија
Овластен известувач според СВAM	Лице регистрирано во ЕУ кое е одговорно за пријавување на увоз, поднесување на Извештај по СВAM и плаќање за сертификатот
ЕЕ	Енергетска ефикасност – користење на помала количина на енергија за извршување на истата задача или постигнување на истиот резултат
EU ETS	Систем за тргување со емисии на Европската Унија (EU ETS), пазарно-заснован механизам на ЕУ за намалување на емисиите на стакленички гасови
Завршен период	Фазата на имплементација на СВAM, почнувајќи од февруари 2027 година (одложена од јануари 2026 година), кога увозниците плаќаат за СВAM сертификати за увезени производи со вградени емисии на CO ² . Емисиите од увозот од 2026 година ќе се евидентираат и ќе се наплаќаат и во 2027 година.
МСП	Мали и средни претпријатија
ОИЕ	Обновливи извори на енергија – извори на енергија кои природно се обновуваат, како што се сонцето, ветерот, водата (хидроенергијата), биомасата и геотермалната енергија
Преоден период	Фаза на СВAM од 1 октомври 2023 до 31 декември 2025 година, во текот на која се поднесуваат квартални извештаи, но сè уште не е платено за СВAM сертификатите
Прекурсор	Меѓупроизвод што се користи во производството на СВAM производи, којшто содржи дел од вкупните емисии на CO ²

01

Вовед

Со децении, Европската Унија (ЕУ) развива инструменти за борба против климатските промени преку намалување на емисиите на стакленички гасови. Еден од клучните механизми во овој процес е **Механизмот за регулирање на прекуграничните емисии на јаглерод (СВAM)**. СВAM е резултат на постепениот развој на Европските политики за климата и трговијата, што доведе до негово формално воспоставување преку низа стратешки одлуки и законодавни иницијативи. Преглед од најважните фази од ова процесот е претставен во следнава ретроспектива: СВAM е инструмент со кој ЕУ утврдува фер цена за емисии на јаглерод диоксид што произлегуваат од производството на јаглеродно интензивни производи увезени на пазарот на ЕУ.

Во исто време, овој механизам поттикнува почисто индустриско производство во земји надвор од ЕУ. Со потврдување дека соодветната цената е платена за вградените емисии на CO² при производство на одредени увезени производи, СВAM гарантира дека цената на јаглеродот за увоз е еднаква на цената на јаглеродот за домашно производство, со што спречува поткопување на климатските цели на ЕУ. СВAM ќе биде целосно имплементиран почнувајќи од 1 февруари 2027

01 2005 ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА EU ETS

ЕУ го воведува првиот голем систем на „ограничување и трговија“ за целите на намалување на емисиите на стакленички гасови.

03 14 ЈУЛИ 2021 ЗАКОНОДАВНА РАМКА ЗА ПРЕДЛОЖЕНИОТ СВAM

Европската комисија објавува нацрт-регулатива за СВAM како дел од пакетот „Fit for 55“

05 2023-2025 ПРЕОДНА ФАЗА

Увозниците имаат обврска квартално да известуваат за вградени емисии, без плаќање сертификати

07 1 ЈАНУАРИ 2026 ПОЧЕТОК НА ЦЕЛОСНА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СВAM

Увозниците мора да поднесат СВAM сертификати за пријавените емисии

година, додека преодниот период траеше од 2023 година до 2025 година. Постепеното воведување на СВAM се одвива паралелно со постепено укинување на бесплатните квоти на емисии според Системот за тргување со емисии на ЕУ (ETS), со цел да се подржи декарбонизацијата на европската индустрија.

02 2019 ЕВРОПСКИ ЗЕЛЕН ДОГОВОР ОБЈАВЕН

Европската комисија објавува план за постигнување климатска неутралност до 2050 година

04 10 МАЈ 2023 РЕГУЛАТИВАТА (ЕУ) 2023/956 ЗА СВAM Е УСВОЕНА

Официјално воспоставена правна рамка за СВAM

06 17 МАРТ 2025 РЕГУЛАТИВАТА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ ВО ОДНОС НА ОВЛАСТЕНИТЕ ИЗВЕСТУВАЧИ СПОРЕД СВAM Е УСВОЕНА

Одобрена е постапката на регистрација на увозниците и добивање статус на овластен известувач според СВAM

За да се обезбеди правилно спроведување на СВAM, ЕУ усвои голем број правни акти во кои детално се изложени нејзините аспекти:

- Регулатива (ЕУ) 2023/9561, која ги утврдува обврските за известување на СВAM за време на транзицискиот период од 1 октомври 2023 година до 31 декември 2025 година
- Регулатива за спроведување (ЕУ) 2023/17732 на Комисијата, која ги поставува техничките правила и образецот за квартално известување во преодниот период (2023-2025), вклучувајќи ја и содржината на Извештаите по СВAM и методот за пресметување на емисиите
- Регулатива за спроведување (ЕУ) 2024/32103 на Комисијата, која ги воспоставува правилата за водење СВAM регистар
- Регулатива за спроведување (ЕУ) 2025/4864 на Комисијата, којашто ги дефинира условите и процедурите за стекнување и евентуално повлекување на статусот на овластен известувач според СВAM
- Регулатива (ЕУ) 2025/2083 (Омнибус 15), со која се воведуваат големи измени, вклучувајќи одложување на продажбата на СВAM сертификати до февруари 2027 година, нови прагови на изземање, и поедноставени правила за усогласеност.

Почнувајќи од 2027 година, од извозниците во ЕУ кои внесуваат производи опфатени со СВAM ќе се бара да се регистрираат кај надлежните национални органи, преку кои ќе можат да купат СВAM сертификати. Цената на сертификатот ќе се утврдува врз основа на просечната неделна аукциска цена на квоти за емисии според EU ETS, изразено во EUR/t на емитиран CO². Емисиите од 2026 година увозот ќе се евидентираат и ќе се наплатуваат и во 2027 година.

Слика 1: Цели на СВAM

СВAM

СПРЕЧУВА ИСТЕКУВАЊЕ НА ЈАГЛЕРОД ЗА ДА СЕ ОБЕЗБЕДИ ЕФИКАСНОСТА НА КЛИМАТСКАТА ПОЛИТИКА НА ЕУ

ГО ДОПОЛНУВА И ЗАЈАКНУВА EU ETS

ПРИДОНЕСУВА КОН ГЛОБАЛНА ДЕКАРБОНИЗАЦИЈА И ПОСТИГНУВАЊЕ КЛИМАТСКА НЕУТРАЛНОСТ ДО 2050 ГОДИНА

¹Регулатива (ЕУ) 2023/956 на Европскиот парламент и на Советот од 10 мај 2023 година за воспоставување механизам за прекугранично компензирање на јаглеродот, извор: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32023R0956>

²Регулатива за спроведување (ЕУ) 2023/1773 на Комисијата од 17 август 2023 година со која се утврдуваат правила за примена на Регулативата (ЕУ) 2023/956 на Европскиот парламент и на Совет во однос на обврските за известување за целите на Механизмот за регулирање на прекуграничните емисии на јаглерод за време на преодниот период, извор: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R1773>

³Регулатива за спроведување (ЕУ) 2024/3210 на Комисијата со која се утврдуваат правила за примена на Регулативата (ЕУ) 2023/956 на Европскиот парламент и на Советот во однос на регистар на СВAM, извор: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202403210

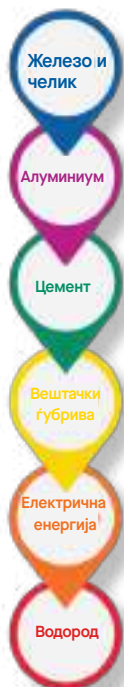
⁴Регулатива за спроведување (ЕУ) 2025/486 на Комисијата за утврдување правила за примена на Регулативата (ЕУ) 2023/956 на Европскиот парламент и на Советот во однос на услови и процедури поврзани со статусот на овластени СВAM декларанти, извор: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202500486

02 >>>>>

Секторски и географски опфат

2.1 СЕКТОРСКИ ОПФАТ

СВМ во моментот се применува во однос на одредени сектори кои биле идентификувани поради нивниот висок ризик од „истекување на јаглерод“ и висок интензитет на емисиите кои, по целосното спроведување на СВМ, ќе опфати повеќе од 50% од емисиите на индустриските сектори опфатени со EU ETS. Опфатени се следните сектори:

Производите опфатени со механизмот СВМ се спроведува врз основа на кодови од Комбинираната номенклатура (КН), кои се тарифни кодови со осум цифри што се користат во царинските процедури на ЕУ. Припаѓање на одреден сектор не подразбира автоматски обврска за примена на СВМ; само производи кои се точно идентификувани со соодветните кодови од КН (наведени во Анекс II, Табела I од Регулатива за СВМ (ЕУ) 2023/956) подлежат на обврските по овој механизам.

Индустриските што може да бидат засегнати од идно проширување на СВМ треба да го следат ажурирањето на регулативата и да се подготват за потенцијалните обврски што би можело да произлезат од проширувањето на опфатот на механизмот.

КН кодот 7607 11 11 е опфатен со СВМ.

КН кодот 7321 11 90 не е опфатен со СВМ.

Потенцијални проширувања на СВМ

Европската комисија планира СВМ да се прошири на дополнителни сектори за понатамошно намалување на ризикот од истекување на јаглерод и обезбедување еднакви услови за сите производители.

Сега се очекува вклучувањето на органски хемикалии и полимери, кои би вклучувале

голем број производи од нафтената и гасната индустрија, одгоѓено је до 2026. godine.

До 2030 г., се очекува опфатот на СВМ да се прошири на сите групи на производи опфатени со EU ETS, вклучително:

- Сурава нафта и нафтни производи
- Неоргански основни хемикалии
- Индустриски гасови
- Синтетичка гума
- Обоени метали

2.2 ГЕОГРАФСКИ ОПФАТ

СВМ се однесува на увоз на опфатени производи од сите земји надвор од ЕУ. Механизмот обезбедува еднако третирање на емисиите на стакленички гасови што се вградени во одредени стоки произведени надвор од ЕУ се третираат на ист начин како и емисиите од производство во рамките на ЕУ, што се дел од EU ETS. Увозниците од овие земји се должни, како дел од СВМ, да ја пријавуваат количината на вградени емисии на CO2 во опфатените производи на квартална основа и, од 2027 година (одложено од 2026 година) па наваму, да купуваат СВМ сертификати по цена еднаква на цената на пазарот на емисии на ЕУ.

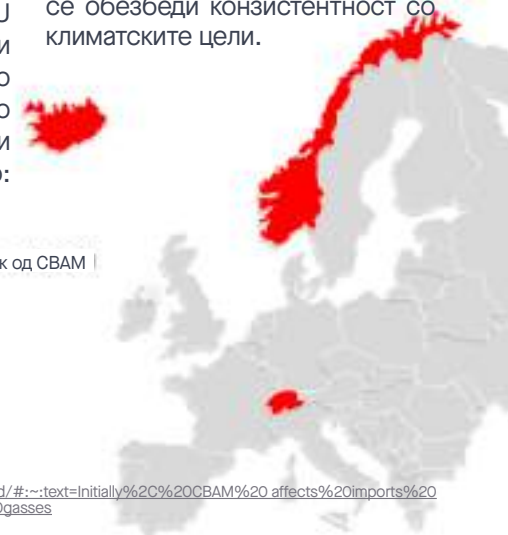
Сепак, одредени земји се ослободени од обврската за примена на СВМ бидејќи веќе учествуваат во системот EU ETS или се формално поврзани со него, што значи дека нивното индустриско производство веќе има трошок за емисии споредлив со оној во ЕУ, имено:

Легенда

 Исклучок од СВМ

- Членки на ЕЕА (Норвешка, Исланд, Лихтенштајн)
 - Швајцарија
- Увозот од овие земји не подлежи на обврски во однос на СВМ, бидејќи нивните национални сметководствени системи за емисии се сметаат за еквивалентни на правилата на ЕУ, што им овозможува избегнување на двојно оданочување на јаглерод за ист производ.

СВМ се однесува на електрична енергија произведена во земји надвор од ЕУ, а увезени во ЕУ, вклучувајќи ги оние кои сакаат да ги интегрираат своите пазари на електрична енергија со ЕУ. Ако овие пазари се интегрираат целосно, и ако се исполнат одредени строги обврски и се преземат соодветни обврски во поглед на климата, овие земји може да бидат изземени од СВМ. ЕУ планира да ги разгледа овие исклучоци до 2030 г., за да се обезбеди конзистентност со климатските цели.

Извор: <https://normative.io/insight/eu-cbam-explained/#:~:text=Initially%2C%20CBAM%20affects%20imports%20of%2C%20chemicals%2C%20and%20industrial%20gases>

7 Европска економска зона

03 >>>>>

Клучни одговорности и предизвици за МСП во рамките на СВAM

3.1 ЗЕМЈИ ВО КОИ ПРОКРЕДИТ РАБОТИ ВО РАМКИТЕ

Иако повеќето од земјите во коишто Прокредит работи не се земји-членки на ЕУ, тие одржуваат силни трговски врски со ЕУ, особено во јаглеродно-интензивните сектори. Механизмот СВAM на ЕУ, иако не е директно применлив во овие земји, значително влијае врз нивниот извоз во ЕУ. Од февруари 2027 година, извозниците на стоки опфатени со СВAM – како, на пр., електрична енергија, алуминиум, железо и челик, цемент, ѓубрива и водород – ќе бидат обврзани да известуваат за вградените емисии на јаглерод и да плаќаат соодветни надоместоци, освен ако нивните домашни системи за утврдување цени на јаглеродот се усогласени со ЕУ ETS. Западниот Балкан се соочува со посебни предизвици поради зависноста од електрична енергија добиена од јаглен и јаглеродно-интензивното индустриско производство. Србија, Северна Македонија, Црна Гора и Босна и Херцеговина се меѓу земјите кои се најмногу изложени

на трошоци поврзани со СВAM, при што се очекува само Србија да се соочи со трошоци поврзани со СВAM во износ од над EUR 612,5 милиони годишно.⁸ И покрај ова, во тек се регионалните напори за воведување механизми за утврдување цени на јаглеродот и да ги спојат своите енергетски пазари со оној на ЕУ, што на крајот може да доведе до делумни изземања или намалени обврски по СВAM. Спојување на пазарите и интеграцијата на обновливите извори на енергија се клучни чекори кон потенцијални изземања од СВAM, особено во електроенергетскиот сектор. Од 2027 година, извозниците во овие земји ќе треба да обезбедат потврдени податоци за емисии за стоки опфатени со СВAM, а увозниците од ЕУ ќе плаќаат за вградените емисии, освен ако не се воспостават домашни системи за утврдување на цените на јаглеродот. Ова создава предизвици, но и можности за МСП да го модернизираат производството и да се усогласат со климатските цели на ЕУ.

3.2 ОБВРСКИ МСП СПОРЕД СВAM

Со воведувањето на СВAM од страна на ЕУ, извозно ориентираните компании од земји кои не се членки на ЕУ (кои често се нарекуваат како „трети земји“ во дефинициите на СВAM) се соочуваат со нови барања и обврски, со цел да обезбедат конкурентност на пазарот на ЕУ. Иако СВAM формално им наметнува обврски на увозниците во ЕУ, практичниот товар на известување и документирање на вградените емисии се префрла на компании од трети земји. За да ја одржат конкурентноста и пристапот до пазарот на ЕУ, овие компании мора да воспостават внатрешни капацитети за следење, пресметување и навремено пријавување на емисии на CO₂ вградени во производите. Подолу се наведени клучните обврски што произлегуваат од примената на СВAM во однос на компании во земји кои не се членки на ЕУ.

01 КОМУНИКАЦИЈА СО КЛИЕНТИ ОД ЕУ

Првиот чекор во подготовката за обврските што произлегуваат од СВAM е да се воспостави јасна и навремена комуникација со клиентите од ЕУ. Тоа е барањето на купувачот од ЕУ за поднесување на Извештајот по СВAM, кој е основа за започнување активности во рамките на компанијата што се наоѓа надвор од ЕУ. Доколку компанијата досега не добила такво барање, се препорачува проактивно да се започне комуникација со клиентите, со цел навремено да се исполнат обврските наметнати врз извозниците надвор од ЕУ со СВAM.

02 СОБИРАЊЕ ПОДАТОЦИ

Основата за подготовка на Извештаите за СВAM е собирањето систематски податоци. Овој процес опфаќа две димензии: собирање внатрешни податоци во рамките на компанијата (на пр., потрошувачка на енергија, производствени процеси) и собирање надворешни податоци од снабдувачи со сировини и материјали (прекурсори). Воспоставувањето јасни внатрешни процедури и проток на информации значително придонесува кон поефикасно исполнувањето на обврските наметнати со СВAM, го намалува ризикот од грешки и овозможува потранспарентна соработка со партнерите од ЕУ.

03 ПОДГОТОВКА НА ИЗВЕШТАЈОТ ПО СВAM

Извештајот по СВAM е клучен документ што ги докажува вредностите на вградени емисии по единица производ. За време на преодниот период (до крајот на 2025 година), извештаите ќе се доставуваат квартално, додека во фазата на целосна имплементација на СВAM, ќе се известува на годишна основа. Врз основа на податоците од Извештајот по СВAM и валидните цена на емисии по тон CO₂, се утврдува бројот на СВAM сертификати кои што овластениот известувач по СВAM е должен да ги купи.

04 СЛЕДЕЊЕ НА ПРОМЕНИТЕ ВО РЕГУЛАТИВАТА ЗА СВAM

Континуираното следење и разбирање на промените во Регулацијата за СВAM е исклучително важно за сите компании. Од почетокот на преодниот период, имало бројни измени и ажурирања во регулативите, техничките упатства и придружни документи. Правилното разбирање и навременото усогласување со овие промени им овозможува на компаниите да го сведат на минимум ризикот од грешки во известувањето и да избегнат потенцијални кривични последици или губење на конкурентноста.

03

Предизвици за МСП според СВAM

3.3 ПРЕДИЗВИЦИ ЗА МСП СПОРЕД СВAM

Компаниите надвор од ЕУ се соочуваат со различни предизвици во однос на правилното спроведување и разбирање на СВAM. Голем број на компании, особено малите и средни претпријатија, не се доволно информирани за обврските што ги очекуваат и како да ги исполнат. Во отсуство на системска поддршка и јасна институционална комуникација, компаниите често ниту имаат утврдено дали нивните производи се опфатени со СВAM, ниту, пак, ги имаат разбрано техничките чекори што треба да се преземат. Ваквата ситуација го зголемува ризикот од неподготвеност СВAM редовно да се применува по завршувањето на преодниот период, што може да има директна негативна последица влијание врз извозот во ЕУ и врз целокупната конкурентност на домашната индустријата. Предизвиците може да се класифицираат во неколку групи:

- **Институционални предизвици** – недостаток на институционална поддршка и јасни упатства од националните/ентитетските власти.
- **Технички предизвици** – недостаток на внатрешни капацитети во компаниите за следење и собирање податоци, како и за пресметка на вградени емисии и подготовка на Извештаи по СВAM.
- **Пазарни и економски предизвици** – одразени во зголемувањето на трошоците и ризиците од губење на пазарот. Зголемените трошоци се однесуваат на нови вработени, инвестиции во опрема за мерење и потенцијално новите технологии за намалување на потрошувачката на енергија и користењето на обновливи извори на енергија. Компаниите би можеле да го изгубат својот пазарен удел ако купувачите од ЕУ се одлучат за снабдувачи кои веќе ги исполнуваат барањата на СВAM и имаат усвоено нови технологии.
- **Информациски предизвици** – недоволно информирани компании, често како резултат на институционални и технички бариери.
- **Геополитички и регулаторни предизвици** многу земји надвор од ЕУ немаат воспоставен систем за тргување со емисии (ETS), што им отежнува на компаниите да ги исполнат своите обврски во однос на вградените емисии во земјата во која работат. Воведувањето на ETS би овозможило средствата да останат во тие земји и да бидат реинвестирани во домашни бизниси и нови технологии.

04 >>>>>

Извештај по СВМ

4.1 ШТО Е ИЗВЕШТАЈ ПО СВМ?

Што е Извештај по СВМ?

Извештајот по СВМ содржи клучни информации за производи извезени во ЕУ и емисиите на CO₂ вклучени во овие производи за време на производството. Во предниот период, извештајот прикажува само вградени емисии, додека во последниот период, извештајот исто така ќе го пресмета износот на плаќања. Извештајот по СВМ, исто така, ќе служи како основа за верификација на вградените емисии од страна на акредитиран верификатор.

Зошто се изготвува и што му е намената?

Извештајот по СВМ се изготвува за да се обезбеди транспарентност и рамнотежа меѓу компаниите во ЕУ кои веќе подлежат на правилата на Системот за тргување со емисии на CO₂ (EU ETS) и производителите кои не се од ЕУ, а извезуваат слични производи во ЕУ. Целта на извештајот е да се утврдат вградените емисии поврзани со производите; потоа, може да се воведат соодветните обврски по СВМ – во предниот период, извештајот ќе ги пресметува вградените емисии, а од 2027 година ќе ги содржи и задолжителните износи за плаќање во форма на СВМ сертификати.

Кој е должен да изготви Извештај по СВМ?

Сите увозници во ЕУ чии производи се опфатени со регулативата СВМ се обврзани да изготват извештај по СВМ. Сепак, оваа обврска важи и директно за производителите од трети страни земји, бидејќи се обврзани да им обезбедуваат на своите клиенти податоци за емисиите вградени во нивните производи. На овој начин, должноста за изработка на извештајот по СВМ се пренесува на производителите надвор од ЕУ.

Кој е форматот на Извештајот по СВМ?

Форматот на Извештајот по СВМ е пропишан со Регулативата за спроведување, што вклучува идентификација на увозникот, опис на производот (со код од КН), количини, податоци за вградени емисии, видот на производствениот процес и применетите методи на пресметка. Во однос на предниот период, Европската комисија, исто така, објави образец за „Microsoft Excel“⁹ за изработка на извештајот и олеснување на комуникацијата помеѓу извозниците и увозниците во ЕУ.

До кого се поднесува Извештајот по СВМ?

МСП од земји надвор од ЕУ ги поднесуваат своите Извештаи по СВМ до своите клиенти во ЕУ кои се регистрирани како овластени известувачи според СВМ или ангажираат овластени претставници за внесување податоци на вградени емисии во регистарот на СВМ.

Кога се подготвува Извештајот по СВМ и кои се роковите за поднесување?

За време на предниот период, Извештаите по СВМ се изготвуваат на квартална основа, а крајниот рок за поднесување е еден месец по завршувањето на тримесечјето. На пример, првиот квартален извештајот за 2025 година го опфаќа периодот јануари-март, па затоа рокот за поднесување е 30 април. Во последната фаза на имплементација, периодот на известување ја опфаќа целата календарска година, со рок за поднесување до 30 септември следната година. Така, првиот извештај по СВМ за 2026 година ќе треба да биде поднесен до 30 септември 2027 година. Покрај податоците за количините и вредности на вградените емисии во увезените производи, извештајот вклучува информации за бројот на СВМ сертификати што мора да се поднесат за вградени емисии, како и податоци за верификација издадени од акредитирани верификатори.

⁹ Достапно на https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism/cbam-guidance-and-legislation_en#communication-template

04 >>>>>

СВМ извештај

4.2 ЧЕКОРИ ЗА УТВРДУВАЊЕ ВГРАДЕНИ ЕМИСИИ

Емисиите вградените во некој производ се утврдуваат со системски пристап, кој се состои од пет клучни чекори (Слика 2). Овој процес бара ангажман на неколку вработени (сектори) на компанијата покрај комуникацијата со снабдувачи на влезни материјали, а често и вклучување надворешни компании во текот на целиот процес.

2 Потребно е да се утврдат сите влезни елементи на производствениот процес, кои ги дефинира елементите на процесот што ќе подлежат на мониторинг и собирање податоци. Мониторингот вклучува податоци за влезните материјали, изворите на енергија, протоците на топлина, отпадните гасови и електричната енергија.

1 Првиот чекор во правилното утврдување на вградените емисии е да се дефинираат границите на системот. Ова вклучува идентификување на процесот на производство, вклучувајќи ги сите влезни податоци – материјали, проток на енергија и други ресурси. Овој чекор е клучен за да се обезбеди дека сите последователни активности се извршуваат правилно и водат до точна пресметка на вградените емисии.

3 Врз основа на собраните податоци, прво се пресметуваат вградените емисии на компанијата на производство. За време на преодниот период, се пресметуваат и директните и индиректните вградените емисии, додека во завршната фаза на имплементација, индиректните емисии ќе се пресметуваат само за одредени производи (ажурирана листа на овие производи ќе биде објавена пред почеток на последната фаза).

4 Собирањето податоци вклучува и собирање информации за влезните материјали (прекурсори). Доколку прекурсорите се произведени надвор од инсталацијата (купени од снабдувачот), потребно е да се соберат податоци за директните вградените емисии (tCO₂/t), специфичната потрошувачка на електрична енергија (MWh/t) и односот меѓу емисиите и потрошената електрична енергија (tCO₂/MWh).

5 Последниот чекор е пресметување на вкупните конкретни вградени емисии на производот. Овие претставуваат збир на вградени емисии од процесот на производство и вградени емисии од прекурсори. Оваа пресметка ја формира основата за известувањето по СВМ за емисиите на извезениот производ.

Слика 2: Чекори за одредување на вградените емисии на производот

05

Финансиското влијание на СВМ врз извозот и производството

СВМ претставува значаен финансиски предизвик за сите извозно ориентирани компании од земји надвор од ЕУ, чии производи се опфатени со механизмот. Одредени последици од СВМ веќе се чувствуваат, но најголемото влијание ќе се почувствува кога ќе почне финалниот период и ќе достаса обврската за плаќање на СВМ сертификатот. Финансиското влијание на СВМ е одразено на следниве начини:

- **Зголемени трошоци за работна сила** – воведувањето на известување по СВМ може да доведе до зголемување на трошоците за работна сила, без оглед на тоа дали компанијата има внатрешен капацитет или не. Во случаи кога компанијата веќе има внатрешни ресурси за извршување задачи поврзани со СВМ, зголемувањето на обемот на работа и дополнителните административни обврски честопати бараат соодветен финансиски надомест за постоечките вработени, што резултира со зголемување на трошоците за работна сила. Од друга страна, компании кои немаат внатрешен капацитет ќе треба да вработат дополнителен персонал или надворешни консултанти за да ги исполнат барањата на СВМ. Двете опции, и ангажирањето постојни вработени и надворешни консултанти, резултираат со зголемување на вкупните трошоци за работна сила за компанијата.
- **Зголемени трошоци на производите при извоз** – Иако компании од земји надвор од ЕУ формално не купуваат СВМ сертификати, со оглед на тоа што таа задача ја врши овластен известувач по СВМ во ЕУ, трошоците поврзани со набавка на сертификати на крајот веројатно ќе биде пренесен на извозниците. Начинот на кој помеѓу компаниите кои не се членки на ЕУ и купувачот од ЕУ ги делат овие трошоци зависи од нивниот меѓусебен договор и преговарачка позиција. Сепак, сигурно е дека СВМ ќе претставува дополнителен финансиски товар во синџирот на снабдување, што ќе доведе до зголемување на вкупната цена на производите при извоз. Ова може да влијае на извозниците и нивната конкурентност на пазарот на ЕУ.
- **Губење на конкурентска предност поради повисоките трошоци за извоз** – Компани од земји надвор од ЕУ може да ја изгубат својата конкурентна предност на пазарот на ЕУ поради зголемените трошоци за извоз како резултат на примената на СВМ. За разлика од компаниите од ЕУ кои веќе се вклучени во ЕТС и имаат пристап до механизми на поддршка за целите на декарбонизација (субвенции, олеснувања, техничка поддршка), извозниците од земји надвор од ЕУ се соочуваат со нови регулаторни барања, без да имаат изградени капацитети и без институционална поддршка. Дополнителните трошоци поврзани со известување за емисиите, потенцијалните трошоци за СВМ сертификати и за модернизација на производствените процесите придонесуваат кон повисоки цени на финалните производи. Заради тоа, производите што доаѓаат од надвор од ЕУ се помалку конкурентни, особено во секторите каде што цените играат одлучувачка улога во одлуките за набавки.

Табела 1: Износ на плаќања по СВМ по години

Година	Процент на плаќања по СВМ (%)	Вградени емисии за кои се плаќа (tCO ₂ /t)	Износ на годишна уплата (евра/годишно)
2025	0,00	0,00	0
2026	2,50	0,62	9.164
2027	5,00	0,74	11.272
2028	10,00	0,99	15.418
2029	22,50	1,62	25.714
2030	51,50	3,07	49.890
2031	61,00	3,55	58.921
2032	73,50	4,17	70.886
2033	86,00	4,80	83.360
2034	100,00	5,50	97.694

ВГРАДЕНИ ЕМИСИИ ЗА КОИ СЕ ПЛАЌА=КОНКРЕТНИ ВГРАДЕНИ ЕМИСИИ (ТСО₂/Т)XСВМ ФАКТОР

СВМ ФАКТОР = 100% - ПРОЦЕНТ ОД УПЛАТАТА ВО ТЕКОВНАТА ГОДИНА
ИЗНОС НА ГОДИШНА ОБВРСКА=ВГРАДЕНИ ЕМИСИИ ЗА КОИ СЕ ПЛАЌА (ТСО₂/Т)XГОДИШНА ИЗВЕЗЕНА КОЛИЧИНА (Т/ГОД)XЦЕНА НА СО₂ (EUR/ТСО₂)

Со цел подобро да се разбере можното финансиско влијание на СВМ врз извозно ориентираните компании од земји кои не се членки на ЕУ, подолу е даден пример што вклучува производство и извоз на производи од железо. Првичните податоци што се користат за пресметката и анализата се како што следува:

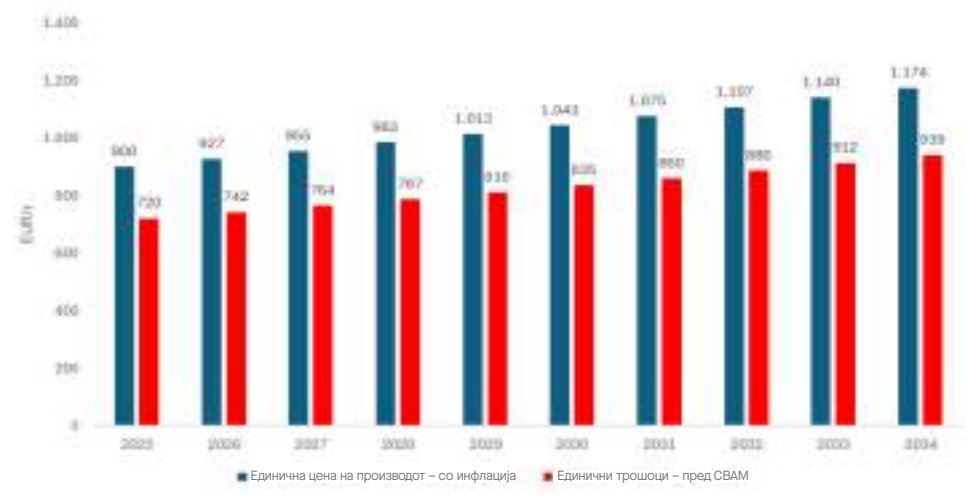
- Годишниот обем на извезени производи во ЕУ е 450 тони (еквивалентно на околу 405.000 евра од вредноста на извезените производи).
- Конкретните вградени емисии на CO₂ на производот се 5,50 tCO₂/t.
- Компанијата учествува со 50% од вградените емисии; останатите 50% се однесуваат на прекурсорот (под претпоставка дека емисиите на прекурсорот се платени).
- Референтната вредност за овој производ е 5,01 tCO₂/t¹⁰.
- Цена на tCO₂: од 66 до 79 EUR/tCO₂.

¹⁰Клучна порака: Стандардни вредности за преодниот период на СВМ помеѓу 1 октомври 2023 и 31 декември 2025 година, ЕВРОПСКА КОМИСИЈА: https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en#guidance

05 >>>>>

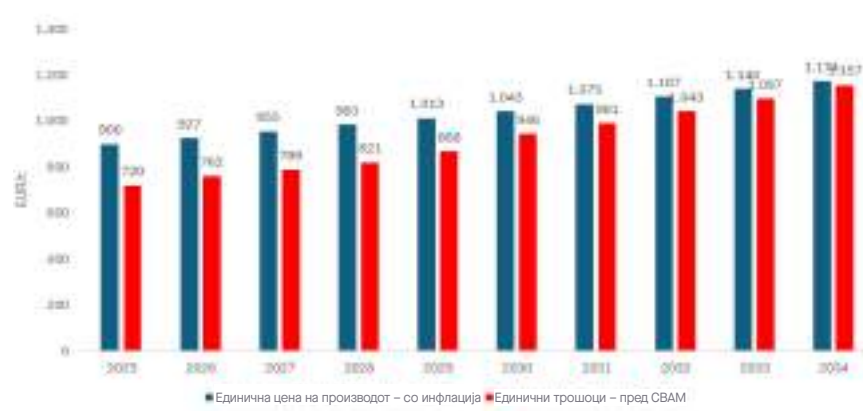
Влијанието на СВAM врз цената и добивката

Слика 3 ја прикажува единечната цена на производ во текот на годините, коригирана во однос на инфлацијата, заедно со единечните трошоци пред имплементацијата на СВAM. Јасно е видно дека цената на производот е повисока од единечните трошоци во сите години, што резултира со позитивен деловен резултат.

Слика 3: Единична цена на производни и единечни трошоци – пред воведувањето на СВAM

По спроведувањето на СВAM и воведувањето на плаќања, кај производителите се јавува дополнителен трошок (слика 4). Ако компанијата го одржува истото ниво на вградени емисии во своите производи – односно, ако не инвестира во поефикасни производствени процеси и извори на обновлива енергија, дополнителните трошоци за потенцијално плаќање за СВAM сертификатите ќе ги зголемуваат вкупните трошоци година по година, за на крајот да стане финансиски неисплатливо за компанијата да ги извезува своите производи.

Слика 4: Единична цена на производни и единечни трошоци – по воведувањето на СВAM

Воведувањето на СВAM има изразено негативно влијание врз профитабилноста, поради разликата помеѓу нивото на добивка пред и по постепено зголемување на СВAM година по година (слика 5). Падот на добивката е релативно умерен во почетните години (2026 – 2028), но од 2029 година па натаму доаѓа до значително намалување, а за време на периодот 2032 – 2034, добивката речиси целосно исчезнува. Овој тренд јасно укажува на зголемување на трошоците поврзани со механизмот СВAM и потребата од прилагодување на деловните активности за да се ублажат неговите ефекти.

Слика 5: Движење на вредноста на добивката пред и по воведувањето на СВAM

Дадениот пример треба да послужи како аларм до сите компании кои сè уште го немаат земено предвид влијанието на СВAM врз нивните деловни активности. Иако примерот го претставува наједноставниот случај користејќи основни влезни податоци, сепак покажува многу во врска со резултатите. Секако, ова важи само ако компанијата не инвестирај во поефикасно производство и обновливи извори на енергија.

06 >>>>>

Енергетска ефикасност и обновлива енергија како алатка за намалување на ефектите од СВAM

6.1 ПРАКТИЧЕН ПРИМЕР

Најефикасната алатка за сведување на минимумили целосно елиминирање на плаќањата во врска со СВAM се мерките за енергетска ефикасност (ЕЕ) и изворите на обновлива енергија (ОИЕ). Поефикасната употреба на енергија преку најсовремената и најефикасна машинерија за секоја индустрија директно ја намалува потрошувачката на електричната енергија и, следствено, ги намалува индиректните емисии. Кога ќе се додадат обновливите извори на енергија, како што е производство на електрична енергија од сончева енергија, ветерни фарми и други извори, станува можно вредноста на индиректните емисии да се сведе на минимум или дури и на нула. Обновливите извори на енергија исто така можат да се применат во напорите за насочување на емисиите по пат на замена на фосилните горива (јаглен, природен гас, нафта, итн.) што моментално се користат во производствените процеси со обновливи горива како што се како дрвна биомаса, сончева или геотермална енергија, како и други извори.

Подолу е даден пример за производ, неговите директни и индиректни емисии и износот на плаќање по СВAM во три различни сценарија:

- **Сценарио I:** Моментална состојба
- **Сценарио II:** Замена на машини + инсталација на постројка за соларна енергија
- **Сценарио III:** Сценарио II + Замена на изворот на енергија

За овој пример, земена е претпоставка на 100% плаќање на обврските по СВAM (почнувајќи од 2034) и цена од 80 EUR/tCO₂:

- **Сценариото I** – ја претставува моменталната состојба во компанијата со вкупна вредност на вградени емисии од 3,8 tCO₂/t и годишен износ на плаќања по СВAM од 136.800 евра.
- **Сценариото II** – вклучува инвестирање во замена на машини, што треба да биде стандардна практика за секоја компанија фокусирана на ефикасно производство користење на енергија, заедно со инсталирање на соларна електрана за сопствено производство на електрична енергија. Сопственото производство ги намалува трошоците за електрична енергија, обезбедува сигурност во снабдувањето и ги намалува или целосно ги неутрализира индиректните емисии, со што се намалуваат износите на плаќања по СВAM. Инвестирајќи во енергетска ефикасност и сопствено производство на електрична енергија, компанијата може да ги намали или да ги елиминира индиректните емисии. Во овој пример, индиректните емисиите се елиминираат (под претпоставка дека соларната централа ја покрива целокупната потрошувачка на електрична енергија). Износот на плаќањето по СВAM директно е намалува, што може да се смета за заштеда што придонесува кон побрз поврат на инвестицијата.
- **Сценариото III** – се надоградува на Сценариото II, со цел да се елиминираат и директните емисии. Компанијата може да инвестира во обновливи извори на енергија преку замена на фосилните горива што предизвикуваат директни емисии. Преоѓањето на дрвна биомаса и овозможува на компанијата да ги неутрализира своите директни емисии, кои, во комбинација со Сценариото II, резултира со елиминација на вкупно вградени емисии – и со тоа ги елиминира плаќањата по СВAM.

Табела 2: Пример на буџет за плаќање на обврски по СВAM за три различни сценарија

		Сценарио I	Сценарио II	Сценарио III
КН код на производот		73089059	73089059	73089059
Извезени количини од производот	t/год	450	450	450
Директно вградени емисии	tCO ₂ /t	2,1	2,1	0
Индиректно вградени емисии	tCO ₂ /t	1,7	0	0
Вкупно вградени емисии	tCO ₂ /t	3,8	2,1	0
Репер вредност	tCO ₂ /t	4,3	4,3	4,3
Процент на плаќањата по СВAM (2034)	%	100%	100%	100%
Цена на CO ₂	EUR/tCO ₂	80	80	80
Плаќање по СВAM	EUR/год.	136.800	775.600	0

Јасно е дека Сценариото II и Сценариото III бараат дополнителни инвестиции, а во некои случаи и значителни финансиски ресурси. Сепак, секоја компанија која размислува долгорочно може, преку многу едноставни пресметки, да дојде до заклучок дека инвестирањето во енергетската ефикасност и обновливите извори на енергија се, всушност, еден вид капитални инвестиции.

Трошоците за енергија се неизбежни секојдневни активности, заедно со новите трошоци што се појавија, како што се трошоците по СВAM и потенцијални идни трошоци што може да се појават. Енергетската ефикасност (ЕЕ) и обновливите извори на енергија (ОИЕ) претставуваат главни алатки за оптимизирање на овие трошоци.

Поефикасната потрошувачка на енергија со помош на најсовремената и најефикасна машинерија за секоја индустрија директно ја намалува потрошувачката на електрична енергија и, следствено, ги намалува индиректните емисии.

06

Енергетска ефикасност и обновлива енергија како алатка за намалување на ефектите од СВМ

6.2 ПРИМЕРИ НА ДОБРА ПРАКТИКА – ПОДДРШКАТА НА ПРОКРЕДИТ БАНКА ЗА МСП

Како долгорочен партнер на МСП во земјите надвор од ЕУ, ПроКредит Банка успешно спроведе бројни проекти насочени кон подобрување на енергетската ефикасност и промовирање на употребата на обновливи извори на енергија. Подолу се дадени неколку примери на поддршка обезбедена при финансирање на инсталација на постројки за соларна енергија и подобрување на ефикасноста на работењето преку набавка на модерна машинерија.

ППТ ДОО, КЛИЕНТ НА ПРОКРЕДИТ БАНКА

ППТ ДОО Томиславград од Босна и Херцеговина произведува пелети од шумска биомаса, пилен граѓа и хидраулични црева, а нуди и услуги на струг. Како одговор на нестабилноста на енергетскиот пазар, компанијата инвестираше во соларна електрана од 220 kW, која сега покрива 95% од нејзините дневни енергетски потреби од обновливи извори. Со тоа се намалуваат емисиите на CO₂ за до 214 тони годишно и се помага да се задржат пристапни цените на пелетите. ПроКредит Банка ја поддржува компанијата повеќе од 10 години, вклучувајќи го и финансирањето на соларниот проект.

ФЛЕКСОГРАФ ДООЕЛ, КЛИЕНТ НА ПРОКРЕДИТ БАНКА КОСОВО

Уште од основањето на Флексограф во 2012 година, компанијата инвестираше во унапредување на својата технологија. На овој начин, клиентот држи чекор со времето за да може да продолжи да ги развива своите услуги и да остане конкурентен во однос на меѓународните конкуренти. Со оглед на тоа што работи во секторот на печатење и пакување, технологијата на компанијата ѝ овозможува да подготви и да произведува уникатни производи за секој клиент, врз основа на неговите потреби. Флексограф нуди производи со висок квалитет по најдобри цени за кратко време.

ГЕЛИБЕР СРЛ, КЛИЕНТ НА ПРОКРЕДИТ БАНКА МОЛДАВИЈА

Со повеќе од 20 години искуство во производство и дистрибуција на безалкохолни пијалоци, компанијата демонстрира постојан развој. Во 2020 година, се стекна со деловен простор во Кишињев по пат на банкарско финансирање. До 2022 година, Гелиберт се фокусираше на исплатливи производи со намалени трошоци на редовното работење. Инвестициите во машини овозможува автоматизација и диверзификација на производите, што доведе до значително зголемување на продажбата.

ДАСТА, КЛИЕНТ НА ПРОКРЕДИТ БАНКА ГРУЗИЈА

Основана во 2014 година и со седиште во Тбилиси, Даста е првата приватна архивска компанија во Грузија, специјализирана за складирање, скенирање, и доверливо уништување на документи. Со над 100 скенирани милиони страници и 65 тони рециклирана хартија, компанијата постојано расте. Поддржана преку програма на гаранција, Даста го прошири својот капацитет за складирање и неодамна инсталираше соларни панели со финансирање од ПроКредит Банка, што е клучен чекор кон одржливост.

07

Како Групацјата ПроКредит ги поддржува МСП во исполнувањето на обврските по СВAM?

7.1 ДОСЕГАШЕН ПРИДОНЕС НА ГРУПАЦИЈАТА ПРОКРЕДИТ ВО СПРОВЕДУВАЊЕТО И ПРОМОЦИЈАТА НА СВAM

Образование и свест на деловната заедница

Групацјата ПроКредит е посветена на поддршка на деловната заедница на сите свои пазари во поглед на разбирањето и подготовката за прилагодување на Механизмот за регулирање на јаглерод (СВAM). Во партнерство со релевантни индустриски здруженија и со поддршка од меѓународни организации и развојни фондови, ПроКредит организира стручни работилници и информативни настани со цел да се подигне свеста за СВAM и неговите импликации за МСП. Овие работилници се осмислени со цел да:

- ги запознаат МСП со процесот на изработка на извештаи за емисии на CO₂,
- дадат ориентациона слика за рамката на СВAM и потенцијалните идни

- ги истакнат можностите за декарбонизација и подобрување на енергетската ефикасност

Внатрешна обука и градење капацитети во рамките на групацјата

Покрај активностите на теренска работа насочени кон клиентите и пошироката деловна заедница, Групацјата ПроКредит инвестира во градење на внатрешните капацитети преку обезбедување специјализирана обука за своите вработени. Овие обуки се фокусираат на:

- Основите на СВAM и релевантните прописи,
- Влијанието на СВAM врз извозно ориентираните клиенти,
- Решенија и можности за декарбонизација

7.2 КРЕДИТНИ ПРОИЗВОДИ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ И ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА НА ГРУПАЦИЈАТА ПРОКРЕДИТ

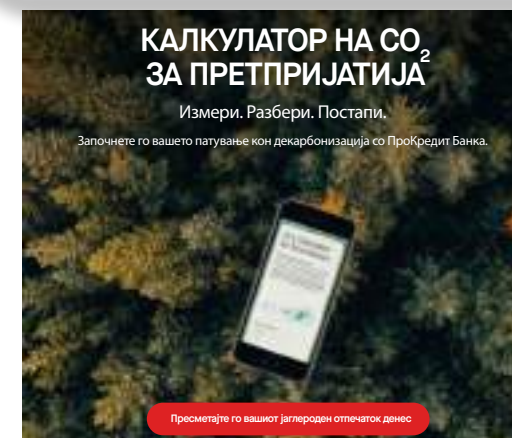
Групацјата ПроКредит нуди специјализирани финансиски производи дизајнирани за мали и средни претпријатија кои сакаат да го модернизираат своето работење, да ја зголемат енергетската ефикасност, како и да инвестираат во обновливи извори на енергија. Овие производи се усогласени со посветеноста на групацјата на одржливоста на животната средина и на одговорно банкарство.

Инвестициите поддржани од Групацјата ПроКредит директно придонесува кон намалување на емисиите на CO₂, овозможувајќи им на тој начин на МСП да остварат долгорочни заштеди на енергија и да го ублажат финансиското влијание на СВAM со намалување на факторот на емисија на нивните производи.

ПроКредит декарбонизација

Групацјата ПроКредит е посветена на постигнување нето нула емисии до 2050 година, а една од главните компоненти на оваа стратегијата е поддршка на нејзините клиенти на нивниот пат кон декарбонизација. Со цел да им помогне на клиентите да се подготват и да се прилагодат, изготвивме неколку стратегии и алатки, вклучувајќи го и нашиот калкулатор за CO₂. Нашите активности кои се фокусирани на клиентите вклучуваат:

- **Поддршка на транзицијата на клиентите-** Им помагаме на нашите клиенти во нивните напори да се декарбонизираат, почнувајќи од сметководство на емисиите и поставување цели за намалување на јаглеродниот отпечаток, па до добивање на финансиската поддршка што им е потребна за да ги реализираат своите стратегии. До 2027 година, имаме за цел да се ангажираме со клиентите кои се одговорни за 28% од нашите финансирани емисии – првенствено во земјоделството и производството, за да можат да поставиат валидирани цели според Иницијативата „Научно засновани цели“ (SBTi). Ова е дел од нашата поширока цел да се опфати целото долгорочно кредитно портфолио со климатски цели до 2040 година.
- **Промовирање „зелена“ електрична енергија (финансирање проекти)-** нашето финансирање енергетски проекти се фокусира исклучиво на проекти на обновлива енергија, зајакнувајќи ја на тој начин нашата улога како силен финансиски партнер за декарбонизација во сите земји каде што работиме.
- **Зголемена поддршка за “зелени” инвестиции** - обезбедуваме финансирање на „зелени“ средства како што се енергетски ефикасна опрема, фотоволтаични системи, „зелени“ згради, електрични возила и решенија за управувањето со отпад, помагајќи им на малите и средни претпријатија да инвестираат во технологии што ги намалуваат емисиите и да ја подобрат одржливоста.

07 >>>>>

Справување со предизвиците и поддршка за усогласеност со СВМ

МСП на пазарите на Групацијата ПроКредит честопати се соочуваат со предизвици поврзани со производствени трошоци, енергетска ефикасност и усогласеност со новите регулативи како што е СВМ. Со воведувањето на СВМ се наметнаа дополнителни барања, вклучувајќи ја обврската за подготовка на извештаи за емисии и спроведување поврзани процедури, кои може да бидат сложени за многу претпријатија. ПроКредит банките служат како сигурни партнери за МСП, нудејќи стручни насоки во подготовката на извештаи по СВМ и справување со сложеноста на усогласеност со регулативата. Нивниот сеопфатен пристап вклучува обезбедување техничка и советодавна поддршка за да им се помогне на претпријатијата да ги исполнат обврските по СВМ; финансирање проекти насочени кон подобрување на енергетската ефикасност, како што се автоматизација на процесите и надградби на опремата; и поддршка за инвестиции

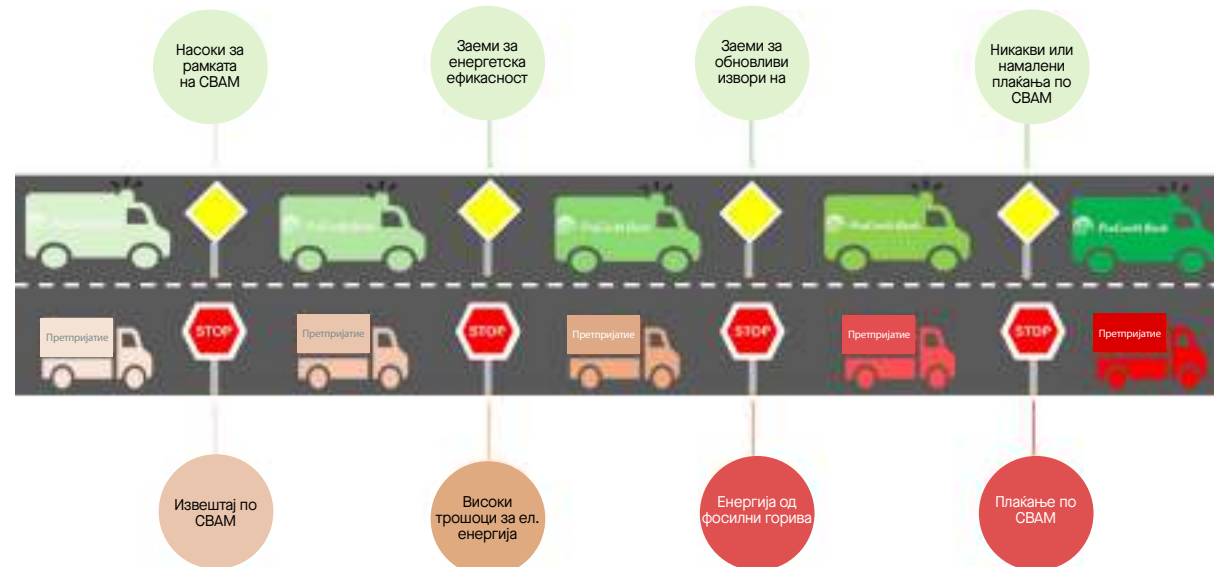
во обновливи извори на енергија како што се сончевите електрани. Овие иницијативи им помагаат на компаниите да постигнат:

- Зголемена енергетска ефикасност и намалени оперативни трошоци,
- Поголема употреба на обновлива енергија, што придонесува кон заштита на животната средина и подобри услови на работното место,
- Значително намалување или елиминирање на емисиите на CO₂ во производствените процеси, што резултира со минимални или никакви надоместоци поврзани со СВМ

Преку својата сеопфатна поддршка, Групацијата ПроКредит им овозможува на МСП да преземат решителни чекори кон одржливо и конкурентни деловни активности на европскиот пазар, исполнувајќи ги и регулаторните барања и нивните сопствени долгорочни стратешки цели.

Слика 6: Предизвици на компаниите и решенија на банките на патот кон усогласеност со СВМ

08

Важно е да се знае

Од своето воспоставување, СВМ претрпе бројни промени и континуирани ажурирања – тренд што е извесно дека ќе продолжи, особено до крајот на преодниот период. Затоа, важно е да се нагласи дека, иако сите информации содржани во овој документ беа релевантни во времето на неговото креирање, во меѓувреме може да дошло до промени и/или ажурирања.

Бидејќи прописите на СВМ постојано се менуваат, важно е редовно да се следат најновите информации и да се биде информиран за какви било промени. Постојат многу јавно достапни извори и чести настани на оваа тема што може нудат точни и доверливи информации.

Европската комисија ги објавува сите релевантни податоци, документи и новости за СВМ на нејзината официјална веб-страница, што е најдоверливиот извор на информации и треба редовно да се следи, за да се биде во тек со најновите измени и дополнувања. Линкот на оваа страница е даден подолу:

https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

Најновите предлози за измени на регулативата за СВМ е вклучена во законодавен пакет наречен Омнибус I, што е збир на законски предлози насочени кон намалување на административниот товар на обврската на компаниите да известуваат за својата одржливост и поедноставување на правилата на ЕУ за претпријатија. Омнибус I се состои од неколку регулативи и директиви, а една од нив е регулативата за воспоставување на СВМ. Европската Комисија го презентираше пакетот Омнибус I на 26 февруари 2025 година, а беше официјално усвоен од Европскиот парламент и Советот во септември и октомври 2025 година. Регулативата стапи на сила на 20 октомври 2025 година, по нејзиното објавување во Службениот весник на ЕУ.

КЛУЧНИ ИЗМЕНИ УСВОЕНИ СО ПАКЕТОТ ОМНИБУС I ЗА СВМ

Ставка	Оригинални правила за СВМ	По измените
Минимален праг	≤ 150 евра	Минимум 50 тони годишно производство по увозник (без водород и електрична енергија)
Новиот праг исклучува околу 182.000 моментално опфатени увозници (90%), кои сочинуваат 1% од вкупните емисии, а сепак опфаќа 99% од емисиите. Следењето на увозниците близу до овој праг ќе се спроведува преку системот за надзор на податоците на Европската комисија и ќе се користи за информирање на националните надзорни органи, кои може, каде што тоа е применливо, да ги известат увозниците за нивните обврски во врска со усогласеноста со обврската за известување по СВМ.		
Дозвола за увоз под минималниот праг	Не е потребна дозвола	Индиректните царински претставници (назначени) мора да поднесат барање; увозниците се изменени
Увозниците под овој праг ќе мора да се идентификуваат како "повремени увозници според СВМ" при поднесување на царински декларации.		
Поедноставени процедури за пресметка на вградени емисии	Пресметката се врши според реалните вградени емисии; стандардните вредности не се дозволени од јули 2024 година.	Овластените известувачи ќе имаат слобода да избираат помеѓу фактичките вградени емисии и стандардните вредности со дополнителен коефициент.
Ова го олеснува процесот на пресметување на емисиите и изработка на извештаи по СВМ, но носи ризик од тоа поставените вредностите да се значително повисоки од фактичките вградени емисии.		
Краен рок за СВМ сертификати	31 мај од тековната година	30 септември од тековната година (датум на поднесување на СВМ сертификатот)
Датум на купување на СВМ сертификат	Јануари 2026 година	Февруари 2027 година
Барање за верификација	Верификација на сите декларирани вградени емисии	Потребно само за фактичките, не за стандардните вредности
Ако изберете да ги користите стандардните вредности за целите на известување, тогаш извештајот нема да биде вклучен во процесот на верификација.		
Пресметка на индиректни емисии (од електрична енергија)	Не е наведено во Анекс II од Регулативата за СВМ	Би значело дека треба да се земат предвид само директните емисии
Производство на голем број производи од алуминиум, железо и челик (на пр., CN 7318, завртки, навртки, итн.)	Потребно е да се пресметаат емисиите од процесот на производство и да се додадат емисиите на прекурсори.	За финалните процеси (на пр., сечење, обликување) нема биде потребно да се следат вградените емисии, туку само оние што се вградени во прекурсорот.
Доказ за невозможност за добивање на вредноста на вградени емисии од снабдувачот	Извештајот по СВМ треба да биде придружен со докази за невозможност за добивање податоци за вградени емисии во прекурсори (од снабдувачите)	Нема да биде потребно да се обезбеди доказ за невозможност за добивање податоци за вградени емисии во прекурсори (од снабдувачите).

09

Корисни линкови

СТАВКА

ЛИНК

Општи информации за СВМ

https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

Правна рамка

https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism/cbam-guidance-and-legislation_en#legal-texts

Насоки за СВМ

https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism/cbam-guidance-and-legislation_en#guidance

Потврда на КН кодот

https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

Извештај по СВМ Урнек

https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism/cbam-guidance-and-legislation_en#communication-template

Информативни сесии

https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism/cbam-guidance-and-legislation_en#info-sessions

Преоден регистар на СВМ

https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism/cbam-registry-and-reporting_en#cbam-transitional-registry

Пристап за оператори на инсталација од земји кои не се членки на ЕУ

https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism/cbam-registry-and-reporting_en#access-for-non-eu-installation-operators

Информации по сектори (вебинари, информативни сесии, вести)

https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism/cbam-information-sector_en

ProCredit Bank

mkd.info@procredit-group.com

02/2446-000

www.pcb.mk

Следете нè на: